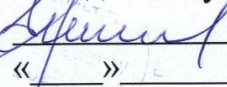

Донбаська державна машинобудівна академія

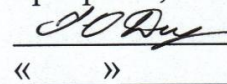
Кафедра фізичного виховання і спорту

Затверджую:

Декан факультету економіки і менеджменту

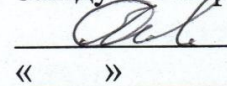
 С. В. Мироненко
«__» __ 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми, к.п.н., доцент

 Ю. О. Долинний
«__» __ 2020 р.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання і спорту
Протокол № 21 від 27.08.2020 р.

Завідувач кафедри

 О. М. Олійник
«__» __ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Виробнича (педагогічна) практика»

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 017 Фізична культура і спорт

ОПП «Фізична культура і спорт»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Факультет економіки і менеджменту

Розробник: Гейтенко В. В. канд. пед. наук, старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту

Краматорськ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр» 3 роки		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр» 3 роки
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) Фізична культура і спорт	Обов’язкова	
4,5	4,5			
Загальна кількість годин				
135	135			
Модулів – 1		Професійна кваліфікація: бакалавр з фізичної культури і спорту	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2			2	1
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – підготовка реферату, проектування фізкультурно-спортивного комплексу, майданчика за місцем проживання.			Семестр	
			4	2
			Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4/4 самостійної роботи студента – 6/6		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	-	-
			Практичні/Лабораторні	
			90/	90/
			Самостійна робота	
			45	45
			Вид контролю	
Залік		Залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 4/6 (4 / 6 прискор).

2. Загальні відомості, мета і завдання дисципліни.

Виробнича (педагогічна) практика – необхідний етап в підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту.

Використання отриманих в інституті знань під час виробничої (педагогічної) практики є важливою професійно-прикладною ланкою навчання і виховання майбутнього фахівця.

Для студентів денної форми навчання спеціальностей «Фізичне виховання та спорт», передбачене проходження виробничої (педагогічної) практики у загальноосвітніх школах на протязі 4 тижнів.

Міждисциплінарні зв'язки: теорія і методика викладання спортивних ігор, теорія і методика викладання легкої атлетики, теорія і методика викладання плавання, теорія і методика викладання гімнастики, теорія і методика обраного виду спорту.

Метою виробничої (педагогічної) практики є ознайомлення студентів з основними напрямками роботи шкіл в галузі фізичного виховання, поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін і набуття та закріплення практичних навичок в проведенні учбової та позакласної роботи з фізичного виховання з метою формування у студентів стійкого інтересу до своєї майбутньої професії.

Для реалізації поставленої мети студенти повинні навчитися діяти як вчитель фізичної культури і як організатор спортивно-масової роботи. Основними завданнями педагогічної практики є

- поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих у вузі, застосування їх на практиці;
- сприяти досягненню студентами професійної ерудиції, глибини, системності спеціальних знань і навичок, і на цій основі формуванню вмінь вільно орієнтуватися в різних педагогічних ситуаціях, самостійно і творчо вирішувати весь комплекс питань навчання і виховання школярів, які входять в компетенцію вчителя фізкультури;
- навчання студентів плануванню і проведенню навчально-виховну роботу з урахуванням вікових, статевих та індивідуальних розбіжностей психічного і фізичного розвитку школярів;

- проведення уроків в молодших, середніх і старших класах з різних розділів шкільної програм, використовуючи при цьому різноманітні засоби, методи і методичні прийоми;
- прищеплення інтересу до науково-дослідної роботи, знайомство з досвідом роботи вчителів-новаторів;
- ознайомлення і основам роботи спортивних секцій, організацій підготовки збірних команд школи до участі у спортивних змаганнях;
- проведенню фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі дня загальноосвітньої школи.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК) :

- здатність планувати та управляти часом;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися іноземною мовою.

Фахові компетентності спеціальності (ФКС) :

- здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар;
- здатність до безперервного професійного розвитку;

Програмні результати навчання (ПРН):

- студент здатний показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення;
- студент здатний засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег;
- студент здатний здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

3. Програма та структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання на базі ПЗСО, ОКР «Молодший бакалавр»

Види педагогічної діяльності	Кількість годин	Організаційні форми виконання завдань	Форми звітності
Модуль 1. Організаційна робота			
1. Знайомство загальноосвітнім закладом. Обговорення графіку виконання всіх видів завдань.	6	Бесіда з директором, методистом практики. Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
2. Складання індивідуального плану роботи студента на період практики.	6	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
3. Атестація за 1 та 2 тижні педагогічної практики.	5	Підсумкове зібрання бригади.	Оцінка методиста за звітний тиждень практики.
4. Участь в методичних заняттях.	5	Бесіда з методистом факультету. Виконання індивідуального завдання.	Оцінка методиста факультету за звітний тиждень Практики.
5. Проведення самоаналізу студента за підсумками практики, оформлення звітної документації.	10	Самостійна робота.	Звіт з практики, характеристика з бази практики.
Модуль 2. Навчально-методична робота			
1. Упорядкування річного плану-Графіку.	5	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
2. Упорядкування плану на чверть. Розробка четверних планів на класи.	5	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
3. Розробка планів-конспектів з фізичної культури розділу учбової програми.	10	Самостійна робота.	Допуск методиста до проведення заняття. Запис у щоденнику.
4. Проведення уроків з фізичної культури в якості помічника вчителя (1 тиждень по 18 годин).	18	Уроки фізичної культури.	Запис у щоденнику.
5. Проведення уроків з фізичної культури в якості вчителя (2 тиждень 10 годин).	10	Уроки фізичної культури.	Запис у щоденнику.
Модуль 3. Виховна та спортивно-масова робота.			
1. Складання плану фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи на період практики.	6	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
2. Розробка документів щодо Змагань.	6	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.
3. Участь в організації і проведенні фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів.	10	Спортивне змагання.	Запис у щоденнику.
4. Проведення комплексу вправ, які використовуються в фізкультурних паузах та на рухомих перервах.	10	Самостійна робота.	Запис у щоденнику.

Модуль 4. Навчально-дослідницька робота.			
1. Аналіз сформованості професійно-педагогічних навиків.	5	Самостійна робота.	Запис у щоденнику
2. Відвідування уроків, інших форм позакласних занять вчителів та студентів.	5	Педагогічне спостереження, експрес діагностика.	Запис у щоденнику
3. Проведення хронометражу уроку фізичної культури.	5	Педагогічне спостереження.	Запис у щоденнику
4. Проведення пульсометрії уроку фізичної культури.	5	Педагогічне спостереження.	Запис у щоденнику
5. Проведення педагогічного аналізу уроку фізичної культури.	8	Педагогічне спостереження.	Запис у щоденнику
Усього:	135		

4. Програма педагогічної практики.

Модуль 1. Організаційна робота

- участь в настановній і підсумковій конференціях;
- ознайомлення з адміністрацією, колективом викладачів і матеріальною базою школи, з її традиціями і розпорядком;
- участь у чергуванні по школі;
- систематичне складання звітної документації.

Модуль 2. Навчально-методична робота

- складання індивідуального календарного плану-графіка всієї роботи студента на весь період практики;
- планування навчально-виховної роботи з фізичного виховання для учнів закріпленого класу (річне, тематичне і поурочне планування);
- вивчення різних форм контролю за рівнем фізичної підготовленості учнів у школі;
- підготовка і проведення щонайменше 4-6 уроків фізичної культури у закріпленому класі (один з яких заліковий) з наступним їх аналізом вчителем, методистом і бригадою студентів;
- вивчення різних форм контролю за рівнем фізичної підготовленості учнів у школі;
- проведення тестування учнів за основними показниками фізичної підготовленості;

- дотримання правил техніки безпеки і страхування на заняттях фізичною культурою.

Модуль 3. Виховна та спортивно-масова робота.

- вивчення класу, за яким закріплений студент, ознайомлення з роботою вчителів-предметників і класного керівника (бесіди з ними, вивчення їхніх планів роботи, відвідування уроків і позакласних заходів);
- ведення щоденника педагогічних спостережень;
- розробка положення про проведення змагань або сценарію фізкультурного свята;
- проведення занять в одній із спортивних секцій школи;
- ознайомлення з діяльністю і робочою документацією спортивної організації школи;
- ознайомлення з організацією і методикою проведення занять в одній із спортивних секцій.

Модуль 4. Навчально-дослідницька робота

- проведення хронометражу уроку фізичної культури;
- проведення пульсометрії уроку;
- проведення педагогічного аналізу уроку фізичної культури;
- оформлення результатів досліджень.

5. Контрольні заходи

Після закінчення педагогічної практики студенти-практиканти складають підсумковий звіт. На узагальнення матеріалів під час педагогічної практики відводиться 3 дні. Звітні матеріали, подані студентами, перевіряються і оцінюються викладачами-методистами. Упродовж перших 10 днів після завершення практики підсумки роботи студентів-практикантів підводяться у формі захисту педагогічної практики. Для його проведення деканатом створюються комісії, очолювані досвідченими методистами, до складу яких входять викладачі методисти.

До складу комісії входять керівники практики, групові методисти, викладачі кафедри фізичного виховання. Кожен студент звітує про виконану роботу під час проходження практики, відповідає на запитання, поставлені членами комісії, вносить пропозиції щодо поліпшення підготовки практики, її організації і проведення.

Загальна оцінка діяльності студента-практиканта – комплексна. Вона висловлюється членами комісії, враховуючи оцінки групового методиста, керівника практики від кафедри фізичного виховання і спорту.

При виставленні загальної оцінки враховується кожен вид роботи:

- навчальна робота з фаху;
- позакласна робота з фаху;
- ведення щоденника (включаючи фіксацію виконаної роботи, аналіз уроків і виховних заходів);
- науково-дослідницька робота в школі;

Якщо студент не виконав хоча б одного виду завдань педагогічної практики загальна позитивна оцінка йому не виставляється. В оцінюванні роботи студентів-практикантів береться до уваги також культура оформлення документації.

Інструментарій задіяний для визначення оцінки за модулями:

1. Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота на практиці.
2. Індивідуальний план роботи на весь термін виробничої практики за підписом вчителя фізичної культури та методиста від кафедри.
3. План роботи з фізичної культури на чверть (семестр).
4. Розгорнуті плани-конспекти уроків - 6 за підписом методиста і вчителя фізичної культури (по два для кожної вікової групи за різними темами і завданнями)
5. Три педагогічних аналізу уроку (проведений студентом-практикантом по уроках різних вікових груп: молодший шкільний вік, середній і старший).

6. Три хронометражу уроку з розрахунком загальної і моторної щільності з висновками (студентом-практикантом по урокам різних вікових груп: молодший шкільний вік, середній і старший).

7. Сценарій проведення 1 фізкультурно-оздоровчого заходу, який проводиться на базі навчального закладу за місцем проходження практики (один на бригаду).

9. План проведення в закріпленому класі трьох бесід з питань фізичної культури, спорту і здоров'я.

10. Відомість-характеристика і щоденник студента-практиканта, які підписані директором школи, вчителем фізичної культури і методистом від факультету.

11. Підготовка звіту за результатами проходження виробничої практики у вигляді захисту.

Таблиця 1

Розподіл балів на виробничій (педагогічній) практиці.

Модуль 1	M1.1. Складання робочої документації, індивідуального плану	15 балів
	M1.3. Складання індивідуального плану роботи студента на період практики.	10 балів
Модуль 2	M2.1. Тестування учнів за основними показниками фізичної і функціональної підготовленості.	10 балів
	M2.2. Проведення уроків з фізичної культури (план-конспекти занять).	30 балів
Модуль 3	M3.1. Розробка положення змагань або проведення або сценарій проведення 1 фізкультурно – оздоровчого заходу.	10 балів
	M3.2. Проведення занять в спортивній секції школи.	10 балів
Модуль 4	M4.1. Проведення хронометражу уроку фізичної культури.	5 балів
	M4.2. Проведення педагогічного аналізу уроку фізичної культури.	5 балів
	M4.3. Проведення в закріпленому класі трьох бесід з питань фізичної культури та спорту.	5 балів
Загальна сума балів		100 балів

Загальна оцінка роботи кожного студента є комплексною, що враховує всебічність його діяльності за період практики. Оцінка за практику вноситься до

заліково-екзаменаційної відомості і до залікової книжки студента з підписами членів комісії, до журналу обліку успішності.

Підсумковий контроль здійснюється за шкалою ECTS (табл. 2).

Таблиця 2

Система оцінки знань з курсу «Виробнича (педагогічна) практика»

Рейтинг студента за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100 балів	відмінно	A
81-89 балів	добре	B
75-80 балів	добре	C
65-74 балів	задовільно	D
55-64 балів	задовільно	E
30-54 балів	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-29 балів	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Остаточні підсумки виробничої (педагогічної) практики підводяться на науково-практичній конференції. Основний зміст підсумкової конференції складають доповіді з узагальнення досвіду роботи студентів з окремих питань організації навчально-виховного процесу в школі.

До конференції організовуються виставки наочних посібників, дидактичних матеріалів, кращих матеріалів звітної документації, підготовлених студентами-практикантами під час проходження практики. На підсумковій конференції оголошується кращий студент-практикант за результатами педагогічної практики.

Обов'язки студентів-практикантів, методиста, вчителя фізичної культури.

1. Обов'язки студента-практиканта.

Протягом виробничої практики студент повинен:

1.1 Підкорятися внутрішньому розпорядку школи, вказівкам директора, методиста практики, вчителів фізичної культури, а також старости групи студентів - практикантів; у випадку порушення дисципліни чи вимог методиста

студент може бути звільнений від подальшого проходження практики і направлений у розпорядження деканату.

1.2 Виконувати всі види робіт, передбачених програмою виробничої практики.

1.3 Проявляти ініціативу і творчість під час проведення навчально-виховної і спортивно-масової і фізкультурно – оздоровчої видів робіт.

1.4 Щоденно працювати в школі не менше 6 годин.

1.5 Виконувати індивідуальний план роботи.

1.6 Регулярно вести педагогічну документацію (щоденник студента-практиканта, розгорнуті плани-конспекти уроку, конспекти фізкульт-хвилинок, рухливих перерв, спортивної години і т.п).

1.7 Представляти плани-конспекти уроків і інші види робіт (спортивні години, рухливі перерви, фізкультурно – оздоровчі заходи і т.п.) для перевірки вчителю чи методисту за два дні до проведення.

1.8 Надати звітну документацію на протязі тижня, по закінченню практики.

Примітка: студентам, які пропустили частину виробничої практики і не виконали індивідуальний план:

*з поважної причини – студент надає документ, який підтверджує поважну причину, за клопотанням методиста від факультету і рішенням завідуючого відповідної кафедри і декана подовжується термін проходження виробничої практики без відриву від навчальних занять в інституті.

*з неповажної причини - робота студента під час проходження виробничої практики оцінюється як незадовільна і студент не переводиться на наступний курс і відраховується з інституту, як той, що не виконав індивідуальний план роботи.

2. Обов'язки старости бригади в кожному навчальному заході (закріпленому за наказом).

2.1 Виконувати доручення методиста практики від вузу.

2.2 Вести щоденний контроль за відвідуванням бази виробничої практики і виконанням всіх розділів практики.

2.3 Керувати і організовувати роботу бригади для виконання сумісних заходів.

2.4 Розподіляє відповідальних за видами сумісної роботи у бригаді і контролює виконання.

3. Обов'язки методиста виробничої практики від факультету.

3.1 Добрати бази для проходження виробничої практики за кількістю закріплених студентів – практикантів.

3.2 Брати участь у настановній і підсумковій конференціях а також методичних нарадах, які проводяться на факультеті з питань виробничої практики.

3.3 Ознайомити студентів зі змістом програми.

3.4 Разом з керівництвом школи і вчителем фізичної культури розподіляти студентів-практикантів за класами.

3.5 Організовувати і контролювати роботу студентів - практикантів у школі з усіх розділів.

3.6 Надавати студентам-практикантам методичну допомогу в підготовці до виконання різних видів робіт і оформленні звітної документації, передбачених програмою практики.

3.7 Організовувати перегляд і обговорення в бригаді уроків і позакласних заходів з фізичного виховання, які проводили студенти-практиканти.

3.8 Оцінювати якість підготовки і проведення всіх видів робіт, згідно програми.

3.9 Організовувати і проводити не менше одного разу на тиждень інструктивно-методичні заняття і збори бригади з питань виробничої практики.

3.10 Перевіряти і затверджувати всю звітну залікову документацію студентів-практикантів.

3.11 Організовувати і проводити разом з адміністрацією школи, вчителем фізичної культури збори з питання виконання всіх видів робіт передбачених програмою виробничої (педагогічної) практики.

3.12 Надати на кафедру характеристики на кожного студента-практиканта з

встановленою диференційованою оцінкою і звіт про роботу бригади на закріпленій базі проходження виробничої практики.

4. Обов'язки вчителя фізичної культури.

4.1 Відповідати разом з методистом за виконання програми виробничої практики з розділів, що передбачені програмою.

4.2 Розподілити разом з методистом від факультету студентів – практикантів за відповідними класами для виконання всіх видів роботи передбачених програмою виробничої практики.

4.3 Брати участь в методичних нарадах, які проводяться на факультеті з питань виробничої практики.

4.4 Ознайомитись з відповідною звітною документацією за програмою виробничої практики.

4.5 Надавати допомогу студентам - практикантам щодо виконання програми практики і оформлення звітної документації.

4.6 Передавати свій педагогічний досвід через демонстрацію уроків і проведення позакласних заходів з наступним їх аналізом.

4.7 Контролювати відвідування студентами – практикантами бази виробничої практики в термін передбачений наказом інституту

4.8 Визначити разом з методистом від факультету завдання для кожного студента-практиканта з навчальної і позакласної роботи.

4.9 Надавати консультації студентам – практикантам з питань підготовки і виконання всіх видів робіт передбачених програмою виробничої (педагогічної) практики.

4.10 Перевіряти і затверджувати звітну документацію передбачену програмою виробничої (педагогічної) практики.

4.11 Аналізувати і обговорювати разом зі студентами проведення різних видів робіт, згідно програми виробничої (педагогічної) практики.

4.12 Оцінювати якість виконання всіх видів передбачених програмою виробничої (педагогічної) практики.

4.13 Нести відповідальність за дотримання техніки безпеки під час проведення студентами-практикантами всіх форм роботи з фізичного виховання.

4.14 Брати участь у підведенні підсумків виробничої (педагогічної) практики.

4.15 Оформити на кожного студента-практиканта відомість – характеристику і щоденник.

6. Рекомендована література.

Основна

1. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти. / М.І. Воробйов, Т.Ю. Круцевич. К.: Олімпійська література, 2006. 192 с.

2. Ланда Б.Х. Методика комплексной оценки физического развития и физической подготовленности: Учебное пособие / Богдан Ланда. – М.: Советский спорт, 2004. – 192 с.

3. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. / В.Н. Платонов. Киев: Олимп. лит., 2015. 680 с.

4. Соломонко В.В. Побудова тренувальних занять з футболу. / В.В. Соломонко, О.В. Соломонко. К, 2005. 40 с.

5. Теория и методика физического воспитания: Учебник для студ. физ. воспитания и спорта: В 2 т./ Под ред. Т.Ю. Круцевич. – Т.1.: Общие основы теории и методики физического воспитания. – К.: Олимпийская литература, 2003. 424 с.

6. Теория и методика физического воспитания: Учебник для студ. физ. воспитания и спорта: В 2 т./ Под ред. Т.Ю. Круцевич. – Т.2.: Методика физического воспитания различных групп населения. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 391с.

7. Худолій О.М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. – Харків: ОВС, 2008. 406 с.

8. Худолій О.М. Основи методики викладання гімнастики. Том 1,2: Харків: ОВС, 2008. 408 с.

9. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1 / Богдан Шиян. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 272 с.

Допоміжна

10. Гусев В. Спортивний зал у навчальному закладі «Здоров'я та фізична культура» / В. Гусев. 2005. № 5. С. 18-27.

11. Жилкин А.И. Легкая атлетика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений 3-е изд., стер. М.: Издательский центр «Академия», 2006. 464 с.

12. Игнатъев А. Долаючи перешкоди. Використання саморобного обладнання на уроках фізкультури / А. Игнатъев // Завуч. 2004. № 31. С. 11-18.

13. Ланда Б.Х. Методика комплексной оценки физического развития и физической подготовленности: Учебное пособие / Богдан Ланда. М.: Советский спорт, 2004. 192 с.

14. Свасьєв А.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А.В. Свасьєв, М.В. Маліков. Запоріжжя: ЗДУ, 2004. 195 с.

15. Фізична культура в школі: Методичний посібник / за загальною редакцією С.М. Дятленка. К.: Літера ЛТД, 2009. 176 с.